

Đề bài

Phân tích những nét giống và khác nhau của chị em Chiến, Việt trong truyện ngắn

Những đứa con trong gia đình
của Nguyễn Thi.

Bài làm

Truyện ngắn *Những đứa con trong gia đình* là một tác phẩm xuất sắc của Nguyễn Thi. Tác phẩm không chỉ thành công khi viết về người nông dân miền Nam gan góc, kiên cường, những con người quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh. Mà với tài quan sát, phân tích và diễn tả chính xác quá trình tâm lí nhân vật, sự thông thạo về ngôn ngữ Nam Bộ tác giả đã xây dựng nên trong tác phẩm của mình những nhân vật để lại dấu ấn sâu đậm trong lòng người đọc. Và tiêu biểu nhất là hai chị em Việt, Chiến, đi sâu vào phân tích tác phẩm ta sẽ thấy rõ điều đó.

Thiên truyện được kể chủ yếu qua hồi ức của nhân vật Việt bị thương nằm lại ở chiến trường. Hồi ức của Việt lúc thì hướng về tuổi thơ với những buổi đi bắt ếch, với những trò chơi tinh nghịch, lúc thì những kỉ niệm về người mẹ thân yêu và đặc biệt là người chị gái. Chiến hiện ra trong hồi ức của Việt thật dễ thương.

Sinh ra và lớn lên trong một gia đình có truyền thống anh hùng. Là con em của một gia đình cách mạng, giàu truyền thống anh hùng. Ông, bà, ba, má đều bị giặc sát hại vì thế cả hai chị em đều có chung một mối căm thù giặc sâu sắc. Cả hai cùng mang một ước nguyện được lên đường đánh giặc trả thù cho ba má, cho quê hương. Cả Việt và Chiến đều giống cha giống mẹ. Giống ở tính gan góc, chăm chỉ, đảm đang tháo vát, căm thù giặc, tuy có lúc họ rất trẻ con. Mà cũng không thể khác đi được, tất cả họ đều còn rất trẻ. Mới ngày qua, họ còn tranh công bắt ếch, tranh bắn chim, câu cá. Và hành trang của họ là cái gương, là giàn ná thun... Vậy mà hôm nay họ cùng nhau giữa một chiến hào đánh Mỹ. Đoạn tả hay nhất của Nguyễn Thi nhằm khắc họa tính cách, vẻ đẹp của họ, Việt và Chiến, hai chị em có cùng một truyền thống đánh giặc. Tính cách, cá tính của họ vừa chung, vừa riêng nhằm hướng đến những cuộc đời binh dị mà anh hùng. Họ cùng thương má, cũng mang theo mối thù cha mẹ, cùng quyết tâm ra trận để trả thù nhưng chị ra chị, em ra em, con gái ra con gái, con trai ra con trai.

Gia đình Tư Năng là một gia đình có truyền thống bất khuất, ba má gan góc nên bây con cũng gan góc. Má đi trước bây con đi sau, Chiến và Việt bám sát lũ giặc mà la *Trả đầu ba! Trả đầu ba*. Giặc bắn cũng không sợ. Cho đến lúc lấy được đầu ba. Gan góc là thế nên Việt và Chiến đã cùng ba má và quê hương kiên cường đánh giặc, cả hai chị em đều dũng cảm lập được nhiều chiến công. Tuy Việt và Chiến có những nét chung về tính cách và có những khía cạnh riêng về cá tính. Cái tài của Nguyễn Thi là tạo cho mỗi người một nét khác biệt. Sự khác biệt của Chiến và Việt xét cho cùng vì một người là chị, một người là em và khác nhau về giới tính.

Chỉ hơn Việt có một tuổi nhưng Chiến thật sự là một cô gái già dặn tuy vẫn còn đôi nét trẻ con, vẫn mang theo mình một chiếc gương nhỏ để thỉnh thoảng đem soi. Cha mẹ mất sớm, gánh nặng gia đình đổ lên vai người con gái này. Chiến vừa làm cha, vừa làm mẹ, vừa làm chị để dạy bảo em út.

Theo nhận xét của chú Năm, Chiến là đứa con gái không khác mẹ chút nào. Người con gái trẻ ấy mang vóc dáng bên ngoài giống mẹ mình nhưng cô còn giống mẹ ở tâm tính bên trong.

Vấn thích giành với em chẳng hạn như giành xem ai bắt ếch được nhiều, giành nhau với em vét đạn bắn tàu giặc trên sông Định Thủy nhưng bao giờ cuối cùng Chiến cũng nhường phần cho Việt. Nhưng việc đi tòng quân đánh giặc là Chiến không chịu nhường Việt. Biết khó có thể ngăn được ý chí của đứa em bướng bỉnh của mình Chiến thuyết phục em *Tao lớn tao mới đi, mày còn nhỏ ở nhà phụ làm với chú Năm, qua năm hãy đi*. Biết nói vậy cũng không thể thuyết phục nổi Việt, Chiến đưa má ra để nói với hy vọng Việt sẽ nghe theo *Hồi đó má nói cho tao đi*. Việt vẫn không chịu, Chiến cũng không từ bỏ ý định của mình chị qua vận động chú Năm. Trước đây mọi chuyện Chiến đều nhường Việt nhưng riêng việc tòng quân là chị dứt khoát không nhường, điều này ngoài niềm khao khát đánh giặc, còn có lòng thương em của người chị. Chiến chưa muốn em mình phải xông pha nơi bom đạn nguy hiểm, vì thấy em còn nhỏ, Chiến thuyết phục Việt *thùng thủng để chú Năm thu xếp rồi hãy đi...*

Ở Chiến đôi khi còn có nét trẻ con thể nhưng khi nghe những toan tính của cô trong đêm cuối ở nhà trước khi đi bộ đội khiến ta giật mình và thấy cô đã thực sự lớn. Cô thật giống mẹ, tính toán, sắp xếp đâu ra đó rõ ràng. Trong con mắt của Việt, chị Chiến in như má, từ cái lối nằm với thằng Út, lối hứ một cái *cóc* rồi trở mình. Chính Chiến cũng thấy như cô đang hòa nhập vào trong mẹ *Tao cũng lựa ý nếu má còn sống chắc má tính vậy...* Cô gái thể hiện lòng dũng cảm, sẵn sàng đi tòng quân giết giặc. *Nếu giặc còn thì tao mất*. Câu nói của Chiến như một lời thề. Chiến đã nhận ở mẹ lòng dũng cảm và cô ngày càng phát huy lòng dũng cảm ấy. Thì ra ở trên đời này không chỉ có chí làm trai. Quyết tâm nhập ngũ và dành được nhiều chiến công, Chiến đã không phụ lòng mẹ. Chiến tính, đếm, lo toan thật già dặn, đứng đắn, có vẻ như không hợp chút nào với lứa tuổi đôi mươi của cô tuy cô vẫn mang theo chiếc gương để làm dáng, dáng vẻ trẻ trung *kep một nhúm tóc mai vào miêng*.

Và cũng theo nhận xét của chú Năm: Việt là thằng nhỏ nhưng rất gan lì. Từ nhỏ trước nỗi đau mất cha, Việt đã bộc lộ lòng căm thù của trẻ thơ với giặc Tây bằng cách *cứ nhè cái thừng vừa liêng đầu ba mà đá*. Lớn lên, khi đã có suy nghĩ chín chắn hơn. Việt thể hiện lòng căm thù giặc của mình qua những chiến công: bắn tàu giặc trên sông Định Thủy, diệt một xe đầy Mỹ trong một trận đọ súng đẫm máu. Và anh tân binh Việt khi bị thương ở mắt và chín ngón tay không cử động được vẫn quyết sống mãi với kẻ thù bằng bầu nhiệt huyết của tuổi trẻ. *Trên trời có mây, dưới đất có mây, cả khu rừng này chỉ có một mình tao. Mây bắn được tao thì tao cũng bắn được mây*. Việc thấy việc đi đánh giặc cũng đơn giản, tự nhiên như việc đi soi ếch và bắn ná thun, không có gì để phải suy nghĩ và bàn cãi cả. Vậy mà Việt lại

chính là người đi xa hơn trong khúc sông truyền thống. Không phải vì Việt lập được nhiều chiến công nhất mà vì Việt là người dám đi tìm giặc để đánh. *Mày chỉ giỏi giết gia đình tao, còn đối với tao, mày là thằng chạy.* Gan góc là thế nhưng Việt vẫn còn những nét trẻ con, khi bị trêu thì cười lớn lên, giấu chị không cho ai biết vì sợ mất chị, hình ảnh của Việt làm ta liên tưởng đến bốn câu thơ của Trần Đăng Khoa viết về một hình ảnh rất hay của các chú bộ đội thời đánh Mỹ.

*Cháu nghe chú đánh những đâu
Những tàu chiến cháy, những tàu bay rơi
Đến đây chỉ thấy chú cười
Chú đi gánh nước, chú ngồi đánh bi...*

(Gửi theo các chú bộ đội)

Ở đây Việt cũng vậy, tuy trở thành một anh giải phóng quân nhưng trong hàng trang của Việt vẫn có chiếc ná thun nằm gọn trong túi áo như hồi ở nhà... Trong câu hò của chú Năm, Việt khi thì biến thành tấm áo vá quãng hoặc con sông dài cá lượn, lúc thì biến thành người nghĩa quân Trương Định, ngọn đèn biển Gò Công, hoặc ngôi sao ở Tháp Mười. Phải rồi, Việt là hình ảnh quê hương, Việt là hình ảnh của nhân dân anh hùng.

Tóm lại, hai chị em Việt và Chiến là *con nòi*, gốc gác nông dân, tuy có nhiều điểm giống nhau nhưng lại có cá tính khác nhau, chị và em mỗi người một bản sắc. Cả hai chị em đều đáng yêu. Nguyễn Thi đã tạo dựng nên tính cách điển hình sống động: Chiến và Việt tiêu biểu cho khí phách anh hùng của tuổi trẻ miền Nam thời đánh Mỹ. Trong một chừng mực nhất định, bức chân dung hai chị em đều được cá thể hóa cao độ, tạo nên ấn tượng sâu sắc cho người đọc. Thời đánh Mỹ: *Ra đến ngõ gặp anh hùng.* Truyện ngắn *Những đứa con trong gia đình* của Nguyễn Thi giúp ta cảm nhận được điều đó.

Tiền tuyến thời đánh Mỹ đã gọi hai chị em Việt, Chiến lên đường. Sau khi chồng bị giặc giết, má Tư Năng nói *để má ráng nuôi bay cho lớn coi bay có làm được gì cho cha mày vui không?* Ý nghĩ đi trả thù thôi thúc Việt suốt ngày đêm. Chưa đủ mười tám tuổi vẫn xung phong ghi tên đi tòng quân. Mới được hai tuổi quân, Việt đã lập chiến công khi dùng thủ pháo tiêu diệt một xe bọc thép của giặc Mỹ. Bị trọng thương, khắp người *đau điếng, rỉ máu*, đôi mắt sưng lên không nhìn thấy gì hết, mười ngón tay chỉ còn một ngón cái cử động được. Bị lạc đơn vị, đói, khát đã ba ngày đêm. Thế nhưng ba viên đạn còn nằm dưới hộp, một viên đã lên nòng, Việt vẫn day hòng súng về phía giặc khi nghe hơi xe bọc thép chạy mỗi lúc mỗi gần. Việt quyết đánh đến viên đạn cuối cùng, đến giọt máu cuối cùng. *Tao sẽ chờ mày! Trên trời có mày, dưới đất có mày, cả khu rừng này còn có mình tao. Mày có bắn tao thì tao cũng bắn được mày.* Việt không thấy đơn độc, anh tin rằng: *Nghe tiếng súng nổ, các anh tao sẽ chạy tới đánh mày.*

Cũng như chị Chiến, Việt là đứa con đã nêu cao truyền thống gia đình, đi tiếp con đường cách mạng của ba má, *một lòng theo Đảng*, hăm hở ra tiền tuyến với quyết tâm *đi trả thù mà không sợ dài lâu* (Nguyễn Khoa Điềm). Chú Năm đã tự hào nói *Việt là một thằng nhỏ gan*. Việt là niềm tự hào và hi vọng của gia đình, là hình bóng thân thiết của quê hương. Nhân vật Việt tiêu biểu cho tình yêu gia đình, quê hương đất nước, tinh thần chiến đấu quả cảm, khí phách anh hùng của những chàng trai vùng đồng bằng sông Cửu Long thời đánh Mỹ. Nhân vật Việt là một thành công của Nguyễn Thi về nghệ thuật xây dựng nhân vật và miêu tả tính cách anh hùng.